

החברותא

בס"ד ערש"ק פר' עקב כ"א מנחם אב תשפ"ב

החברותא בשאנן פנימי לחברים גליון מס' 689

פנינים יקרים

והיה עקב תשמעון (י. יב) אמרו רז"ל מה כתיב למעלה מן הענין אשר אנכי מצוך היום, היום לעשותם ולמחר לקבל שכרם, וזהו והיה עקב ולבסוף תשמעון ותקבלו שכר ע"כ, וכן נראה לי והיה עקב תשמעון ס"ת הב"ן, ר"ל הבן ראשיתך ואחריתך ושוב לפני בוראך, ולא תהיה כבהמה שאין לה דעת ותכונה אלא בכל דרכך דעהו (משלי ג).

והיה עקב וכו' (י. יב) עקב אותיות קבע לרמוז עשה תורתך קבע, ידוע מה שכתב הרמב"ם כל איש מישראל חייב בתלמוד תורה בין עני בין עשיר, בין שלם בגופו בין בעל יסורים, בין בחור בין שהיה זקן גדול שתשש כחו אפילו היה עני המתפרנס מן הצדקה ומחזר על הפתחים אפילו בעל אשה ובנים חייב לקבוע לו זמן לת"ת שנאמר והגית בו וכו'.

והיה עקב תשמעון וכו' (י. יב) ואח"כ נאמר אם שכח תשכח את ה' אלקיך (ח. יט) השאלה שמחה מה זו עושה בשלמא והיה עקב מדבר על קיום המצוות וזוה שייך לשון שמחה, אבל אם שכח תשכח שמחה זו למה? אלא שיש חוטאים שהם בדרך נכשלים בטעות אז יש מקום לשמוח כי השי"ת מקבלנו בתשובה שלמה בחרטה על העבר והקבלה לעתיד.

והיה עקב תשמעון וכו' (י. יב) צריך לדקדק אומרו והיה שהוא לשון שמחה, בדרך דרש יתבאר והיה מתי הנך ראוי להיות בשמחה כאשר עקב תשמעון כי אז ישמח לבו ויגל כבודו כי אין נכון לשמוח מי שעתיד לעמוד בבושה לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה.

ואהבך וברכך והרכך (י. יג) ברכות אלו נאמרו בלשון יחיד, ובכן עשר ברכות מברך כאן הקב"ה את היהודי שומר תורת ה' ומצוותיו ומקפיד על קלה כבחמורה, עשר ברכות אלו כנגד עשרת הדברות שאף הם נאמרו בלשון יחיד.

כי תאמר בלבבך רבים הגוים האלה ממני איכה אוכל להורישם (י. יז) כשתאמר בלבבך שבאמת אתה בעצמך אינך יכול להורישם בדרך הטבע אז לא תירא מהם כי בודאי יושיעך ה', אבל אם תחשוב שיש בכחך להורישם אז באמת יש לך ממה לירא.

כל המצוה (ח. א) המילה "כל" באה לרבות, מה היא מרבה? הכתוב בא לומר שכאשר אדם בישראל מקיים מצוה שיקיים אותה בשלימותו, כי יש אנשים המניחים תפילין אבל אינם מקפידים שהתפילין יהיו מונחים במקומן אם הרצועות שחורות כדבעי וכד', וזהו כל המצוה שהמצוה תהיה בשלמותה...

כל המצוה (ח. א) כפשוטו, ומדרש אגדה אם התחלת במצוה גמור אותה שאין המצוה נקראת אלא ע"ש גומרה, שנאמר (יהושע ד) ואת עצמות יוסף אשר העלו בני ישראל ממצרים קברו בשכם, משה נתעסק בהעלותו מארץ מצרים מ"מ כיון שלא הספיק לגומרה וגמרה ישראל נקראת על שמם. (תנחומא, רש"י)

למען הודיעך כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם (ח. ג) לחם רומז לתורה, אומרת כאן התורה כי על ה"לחם" לבדו אי אפשר לחיות היינו שלא די בלמוד התורה בהשגה ובעיון, אלא צריך שיהיה גם "מוצא פי" להוציא בפיו מה שהוא לומד ככתוב כי חיים הם למוצאיהם ואמרו חז"ל (ערוכין נד) אל תקרי למוצאיהם אלא למוציאיהם בפה.

כי כאשר ייסר איש את בנו ה' אלקיך מיסרך (ח. ח) כשם שהאב המייסר את בנו דואב עליו בהכותו אותו אף הקב"ה מצטער על היסורים שישראל סובלים בגלל חטאיהם וכמו שכתוב עמו אנכי בצרה. (נזר יוסף)

שיחת קודש ממורנו ורבנו זיע"א

המשק שיחת הרא"ש ז"ע א"ל תשעה באב תשל"ב ה'בא לזכאס ע"י א.א.

נעלמת של סיבות.

אמנם, למרות שהמציאות מראה לאדם שהוא אין. עם כל זה, בשעה שהאדם עושה פעולה, ולא משנה אם הוא לומד או עושה חסד או פועל עם בני אדם, לא יתכן שהוא לא ירגיש את החלק של הגוף. משום שהגוף בכל זאת נשאר גוף. ואם כן איך בכזה גוף הוא יכול להיות מבוטל לגמרי ולחיות רק את מציאות האמונה שהוא ית' הוא סיבת כל הסיבות ועילת כל העילות? התשובה היא: את זה משיגים ע"י עינויים. הם מביאים לזה, כמו שאמר דוד המלך ע"ה "טוב לי כי עוניתי למען אלמד חוקיך". בכדי להשיג את 'חוקיך', את האמונה הפשוטה (בחינת 'חוקי בלא טעם), את הסיבה - 'טוב לי כי עוניתי' וכך אשיג את האמונה. כי היות שמציאות האדם הוא יסוד האין של הקדושה, הוא מוכרח לעבור עינויים, לכן הוא לא ביקש שלא יבואו עליו יסורים, הוא רק ביקש "רק לשטף מים רבים אליו לא יגיעו", שכאשר יבואו עליו היסורים לא יהיה מבולבב לגמרי, בכדי שלא יאבד את היסוד של האין דקדושה.

אך כאשר האדם מאבד ח"ו את הבחירה, דהיינו את יסוד האין שלו, ומה שהוא עושה את הפעולה נהיה אצלו שזה המציאות, ואז מציאות האין של הקדושה מתרחקת ממנו, והטבע מקבל שליטה, והוא נהיה מציאות של העולם. ומכיון שהוא נהיה מציאות של העולם, ממילא אין אצלו מקום לבחינה של הקדושה, והשכינה הקדושה יוצאת לגלות. ומה עושה הרבש"ע, הבורא עולמים שנקרא אמונה, מביא על האדם כאבים חזקים. הוא מכניס אותו בכאב, אולי אז יתעורר ויכיר את היסוד שלו

ואיך יגיע לזה? בעבור זה יש לאדם בחירה, והבחירה מראה לו שהוא אין. כשהוא עומד בפרשת דרכים - דהיינו שהוא עומד על הבחירה - והיתה לו הצלחה. מנין הוא ידע שצריך ללכת בדרך הזו? מי גילה לו שמכאן תבוא הצלחתו? הרי הוא אין ואפס! מוכרח להיות שיש מי שנתן בו את החכמה הזו, ויש מי שהפעיל אותו בכיוון הזה. כאשר האדם חי את המציאות שלו, מציאות האין, הוא חי עם מציאות הבורא שנותנת לו כוחות, הרי הוא רואה בחוש: וכי אני יכולתי להשיג את ההצלחה? לכזה יסוד כמו שאני איך יש לו הצלחה. וזה מביא אותו אל האמונה, ולחיות עם היסוד של האמונה, עם יסוד האין של הקדושה. והוא חי עם זה באותה נשימה, עד שמתרגל לחיות כל הזמן במציאות הרחמים, ביסוד האין של הקדושה, ולא יהיה בלי דעת ולא כמצוות אנשים מלומדה.

ומפני זה צריך האדם בכל רגע ורגע ובכל נשימה ונשימה לחזק אצלו את תחושת הסכנה. הוא בסכנה בגלל שהוא אין, והפחד הזה מוזכר לו את היסוד שלו. ומה שהאדם הוא אין זה משום שהוא צריך להאמין במציאות האין של הקדושה שהיא לא ממשות רק סיבה, והסיבות מראות לו שלא יתכן שהאין שלו יש לו אחיזה, ומוכרח שיש בו מציאות נעלמת שהוא חי וקיים, שהיא היסוד שלו וממנה הוא חי. ובשביל לחיות עם האין דקדושה הוא צריך שהאין שלו יהיה באותה מציאות של האין דקדושה, שיהיה בטל לגמרי, דהיינו שיהיה חדור בהכרה שהגוף אין לו קיום כלל וכל הכוחות שהוא מוציא לפועל נובעים מיסוד האין שהוא מציאות

שיחת קודש ממורנו ורבנו זיע"א

לפירוד. אמנם מטרת הנסיון היא שהאדם יתעורר ולא ישכח מי הוא, "מה אנו מה חיינו", ואז גם לא יהיה פירוד בינו ובין החבר. אך כאשר הוא לא מתעורר מזה לזכור "מה אנו מה חיינו", זה גורם פירוד בינו ובין החבר שנגע בו בנסיון הזה, ואז הם רבים ונהיים ברוגז. מתפתחת שנאה ביניהם, והם מפסיקים לדבר זה עם זה, ומדברים לשון הרע אחד על השני. והשכינה סובלת מזה, והיא בגלות. ככה זה נמשך שנים רבות, אלפי שנים, בכזו גלות ארוכה, ושוב הגענו ללילה של תשעה באב.

כל הלילה הזה של תשעה באב נגרם ע"י לשון הרע של המרגלים שהלכו לראות את ארץ ישראל, ובמקום לספר את השבח שלה, ולקדש את הרבש"ע שהביא אותנו אליה ונתן לנו כ"כ הרבה טובה, הם עשו בדיוק להיפך ודברו לשון הרע על ארץ ישראל. בגלל זה נחרב בית המקדש בראשונה, ובשנית, וככה זה נמשך ואנו מתגוללים בעפר וממשיכים לסבול את אותם מכאובים. מן הכאבים שיש בכל בית יכול כל אחד להרגיש את החורבן של בית המקדש, ולמה הכאבים הללו לא מעוררים את הגאולה השלימה? בגלל שאנו לא עומדים בנסיון, ובמקום שהנסיונות יראו לנו שיש בעל בית ויגרמו לנו להתעורר ועי"ז לעורר את השכינה שתגאל אותנו ויבנה בית המקדש, הנסיונות הללו מביאים אותנו לידי פירוד לבבות שבעטיו נגרמים לנו אסונות. המצב הזה מביא פירוד, ומביא שברון, ומביא רוגז, וגורם שהשכינה תצא מאותו בית. ובגלל שהיא יוצאת מן הבית היא הולכת לגלות. וככה עוברת שנה אחרי שנה, ועדיין לא נושענו. כל הזמן עומדים באותו מצב.

ויעבוד את העבודה שלו מתוך ביטול בכדי שיכיר את המציאות האמיתית שלו שהיא יסוד האין של הקדושה. ואם עדיין האדם לא קולט ח"ו והוא חי הלאה ביסוד שלו, במציאות הגוף, והוא לא מתקשר ע"י הבחירה ויסוד האין אל יסוד האין דקדושה, מביאים עליו מכאובים יותר חזקים. ועל זה מבקשים "אל תביאני לידי נסיון", בגלל שהנסיונות הקשים יבלבל אותנו לגמרי.

ומכיון שהרבש"ע רוצה להיות השליט על העולם, כי הוא אחד בעולמו והוא התכלית של כל הבריאה, והוא רוצה שהגוף יהיה כלה מאליו כדי שתחזור עטרה ליושנה ויבנה בית המקדש השלישי והוא ישכון בינינו כמו שהיה בזמן שהיה השלימות של בתי מקדשות. לכן היה החורבן של היהודים בלילה הזה וכל המכאובים שנסתעפו ממנו. כי הרבש"ע מעורר אותנו תמיד שנתעורר ולא נשכח שאנו חיים בבחירה. ונזכור שכל החיים שלנו אנו עומדים בפרשת דרכים ולא יודעים להיכן לפנות, בגלל שהיסוד שלנו הוא לא יסוד - אין, ה"לעומת זה" של יסוד האין של הקדושה. ולדאבוננו זה הביא לכאב מאוד מאוד עמוק שנהיה כזה חורבן שנמשך כבר קרוב לאלפיים שנה ועדיין הכאב הוא אותו כאב מר. והכל בכדי לעורר אתנו שנגיע ליסוד האמת, ובכך נפעל לאוקמי שכינתא מעפרא.

אולם למצב כזה לא נוכל להגיע אלא אם כן נתאחד, ונגיע למצב בו נבין אחד את השני, והכאב שלנו לא יביא אותנו לידי פירוד. כי בזמן שאדם מגיע לידי נסיון הוא מוכרח לעבור יסורים, ולא משנה איזה נסיון. כל נסיון מינימלי שנחשב לבני אדם נסיון מביא מכאוב, והכאבים בוערים בו כמו אש, ועלולים לגרום

המשך פנינים יקרים

ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלקיך (ת. י) האכילה ללא השובע אינה שוה מאומה, ואימתי ישיג האדם את השובע? כאשר "וברכת" רק על ידי הברכה - ברכת המזון שיברך לסוף סעודתו או ישבע.

(רבי שלמה מקרלין)

ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלקיך וכו' (ת. י) לאחר שכתוב בפרשה את מצות ברכת המזון מביא הכתוב אזהרה שלא נהיה כפויי טובה שנאמר השמר לך פן תשכח את ה' אלקיך וכו' ורם לבבך ושכחת את ה' אלקיך, ואמרת בלבבך כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה, בספר החנוך (מצוה חל) מה הטעם לברכת המזון שחיובה לאחר האכילה כי רק אז החלק הבהמי מסוגל להכיר בטובה, משא"כ בקריאת התורה שהוא חלק השכל והשכל יודע להכיר ולהודות על האמת גם טרם לימודו.

ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה וכו' (י. יב) אמרו חז"ל (מנחות מג) היה רבי מאיר אומר חייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום שנאמר ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל אל תקרי מה אלא "מאה", לאחר נסיון העקידה אמר הקב"ה עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה, שואלים המפרשים וכי עד עכשיו הקב"ה לא ידע שאברהם ירא אלקים? אלא שעל ידי מעשה העקידה גילה אברהם שגם מעשה החסד שהוא עושה הם על פי ה' ואם אדם עושה את כל מעשיו גם השכליים והמבטיים כי כך צוה ה' היא הנותנת שהוא ירא אלקים, ואז שייך אל תקרי מה אלא מאה בטוי ליראת האלקים המיוחדת.

ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה את ה' אלקיך וכו' (י. יב) ... אם אדם ירא ממי שגדול ממנו יוכל להגיע ליראת ה' כי הוא יתב"ש הגדול מכולם משא"כ מי שמזלזל במי שגדול ממנו הוא יכול להגיע ח"ו לחילול ה', המליצה בזה עכבר ירא מחתול חתול מכלב כלב מאדם וכו' וכן הלאה, אז יכול להיות שהאדם יהיה ירא מהאלקים.

ועתה ישראל מה ה' שואל מעמך כי אם ליראה את ה' אלקיך וכו' (י. יב) הקב"ה אינו שואל מאתנו דבר אלא יראתו ואהבתו, הפסוק מתחיל ב"ואו" ומסיים ב"כף" שהוא חשבון הוי" ב"ה, כשיצייר נגד פניו שם הוי' כאמור שויתי ה' לנגדי תמיד (תהלים טו) יזכה ששם ה' שומרו ולא יארע כל רע.

ראה אנכי נותן לפניכם (י"א. כ"ו) התחיל בלשון יחיד וממשיך בלשון רבים, והוא ע"פ האמור בפרקי אבות (ב. א) רבי אומר איזו היא דרך ישרה שיבור לו האדם כל שהיא תפארת לעושיה ותפארת לו מן האדם, פי' רע"ב שיהא נח ויהיו נוחין בני אדם ממנו, ע"כ. הרי היחיד בהתחייבותיו הפרטיים לוקח בחשבון גם הצרכים של הכלל.

ודרשת וחקרת ושאלת היטב וכו' (יג. טו) ר"ת שח"ד, בא הרמז על הדיינים שלא יקבלו שחד אפילו שוחד דברים בעלמא כמוכא בזה"ק אזהרה אל דיינא שלא יקבל פתגמא עד דאתי חבריה וכשיהיה אותו הדיין מבחין את דברי שניהם עד שיבין מי שהוא זכאי ומי שהוא חייב, וע"ז אמר הכתוב ודרשת וחקרת ושאלת היטב והנה אמת נכון הדבר, ואז יחתוך עליהם את הדין במה שחננו ה' ויבא שכמה.

בנים אתם לה' אלקיכם (י"ד. א) אם אמנם הבנים הם של אב ואם מ"מ תתיחס אליו שהוא בנו של מלך מלכי המלכים הקב"ה ועל כן תעניק לו את ההתיחסות והתשומת לב כבנים של ה'...

לבלתי רום לבבו מאחיו (י"ז. כ) גם המלך המורם מעם צריך להזהר מהגאווה כי גאווה באה מרגש של ספוק עצמי ומתכונה של עצמאות וכאשר יש גאווה אין הרמוניה. ואפילו מעשי החסד ורחמנות אם הם באים עם גאווה הם מבטאים נתינה שבאה מלמעלה למטה ולא יד מושטת של את...

יו"ל ע"י מערכת החברותא רח' עדני 3 ירושלים 91050
☎ 02 - 5829688 פקס: 02 - 5325477
ניתן לקבל במייל: av5829688@gmail.com ת.ד. 5080 ירושלים

לעילוי נשמת מוה"ר ר' אשר ב"ר אריה מרדכי זצ"ל זי"ע

